

M. A. CASTRÉNIN SEURAN JA SUKUKANSAOHJELMAN TOIMINTAKERTOMUS 2011

YLEISTÄ

M. A. Castrénin seura luo yhteyksiä ja edistää vuorovaikutusta suomalaisten ja Venäjällä asuvien suomen sukukieliä eli uralilaisia kieliä puhuvien kansojen kanssa, tekee tunnetuksi näiden kansojen kulttuuria Suomessa ja muualla maailmassa sekä tukee niiden kulttuuripyrkimyksiä ja oman kielen käyttöä ja kehittämistä nykyaikaisen viestinnän välineeksi.

M. A. Castrénin seura on toiminut Mariankatu 7 A:ssa sijaitsevassa Alfred Kordelinin säätiön omistamassa, Tieteellisten seurain valtuuskunnalta yhdessä Suomalais-Ugrilaisen Seuran kanssa vuokratussa tilassa.

Vuonna 2011 seuran toiminnan pääpaino oli sukukansaohjelman hallinnoimisessa ja toteutuksessa. Seura vastasi sukukansaohjelman määrärahojen myöntämisestä, maksuliikenteestä, seurannasta ja tilityksestä opetus- ja kulttuuriministeriön alaisten laitosten määrärahoja lukuun ottamatta.

HALLITUS

Seuran hallituksessa olivat vuonna 2011 seuraavat jäsenet: kirjastonhoitaja Maire Aho, osastosihteeri Merja Aho (Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI), toiminnanjohtaja Anne Helttunen (Äidinkielen opettajain liitto), FM Paula Kokkonen, professori emeritus Heikki Laitinen (Sibelius-Akatemia), dosentti Ildikó Lehtinen (Museovirasto), toimittaja Kirsikka Moring, professori Sirkka Saarinen (Turun yliopisto) ja kirjailija Jouni Tossavainen. Ildikó Lehtinen on toiminut hallituksen puheenjohtajana ja Sirkka Saarinen varapuheenjohtajana.

Hallitus on kokoontunut vuoden 2011 aikana seitsemän kertaa. Hallituksen jäsenille on maksettu kokouspalkkiona 35 euroa ja puheenjohtajalle 100 euroa kokoukselta.

Seuran palveluksessa ovat olleet kokopäivätoimisina toiminnanjohtaja, FM Marja Lappalainen ja projektisihteeri, FM Tarmo Hakkarainen sekä kirjanpitäjänä Leena Kähkönen (Tilitoimisto Leena Kähkönen Oy). Marja Lappalainen on toiminut myös hallituksen sihteerinä. Opiskelija Niko Partanen oli seuran kesäharjoittelijana 1,5 kk.

JÄSENET

Seuraan on vuoden 2011 aikana liittynyt 38 uutta jäsentä. Seurassa oli vuoden lopussa 423 jäsentä, joista yhteisöjäseniä oli 9, ainaisjäseniä 105 ja ulkomaisia jäseniä 97.

Vuosikokouksessa jäsenmaksuiksi päätettiin varsinaisilta jäseniltä 15 euroa, opiskelijoilta 6 euroa, yhteisöjäseniltä 100 euroa, ainaisjäseniltä 100 euroa ja ainaisyhteisöjäseniltä 1.000 euroa.

SUKUKANSAOHJELMA

Toteutuksen lähtökohdat

Toimenpideohjelmaa Venäjän suomensukuisten kansojen ja niiden kulttuurien tukemiseksi on toteutettu vuodesta 1994 lähtien. Vuosittain käytettävissä on ollut noin 353.000 euroa. Suomen hallituksen Venäjä-toimintaohjelman (Valtioneuvoston periaatepäätös 16.4.2009) linjausten mukaisesti su-

kukansaohjelma tukee Venäjän suomalais-ugrialaisten kansojen pyrkimyksiä kielten ja kulttuurien elinvoimaisuuden säilyttämiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut sukukansaohjelman määrärahan hallinnon M. A. Castrénin seuran tehtäväksi. Ohjelman toteutuksen suuntaviivoista päättää M. A. Castrénin seuran ja ministeriön kokoama neuvottelukunta. Neuvottelukunnan puheenjohtajana on toiminut valt. tri Seppo Lallukka ja varapuheenjohtajana professori Sirkka Saarinen (Turun yliopisto). Muina jäseninä ovat olleet professori Riho Grünthal (Helsingin yliopisto), pääsihteeri Merja Hannus (Suomi-Venäjä-Seura), arkistonjohtaja Lauri Harvilahti (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura), toimitusjohtaja Vesa Niinikangas (Oy Enostone Ltd), kustannustoimittaja ja suomentaja Vappu Orlov (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto) ja tutkijatohtori Jukka Pietiläinen (Aleksanteri-instituutti), mvs. professori Janne Saarikivi (Helsingin yliopisto), tutkija Suvi Salmenniemi (Helsingin yliopisto), kansanedustaja Anni Sinnemäki (Eduskunta / Suomalais-ugrilainen ystävyysryhmä) ja pääsihteeri Marjut Vehkanen (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO, Ulkomaisten yliopistojen Suomen kielen ja kulttuurin opintojen asiantuntijaryhmä UKAN). Neuvottelukunnan sihteeri on projektisihteeri Tarmo Hakkarainen.

Neuvottelukunta on kokoontunut vuoden 2011 aikana neljä kertaa. Neuvottelukunnan jäsenille on maksettu kokouspalkkiona 35 euroa ja puheenjohtajalle 100 euroa kokouksesta.

Sukukansaohjelman neuvottelukunta on antanut lausuntoja valittaessa Suomeen saapuvia stipendiaatteja sekä käsiteltäessä Suomesta ja Venäjältä tulleita tuettaviksi ehdotettuja järjestöjen hankkeita. Neuvottelukunta on antanut asiantuntija-apua toimialansa kysymyksissä.

Suomalaiset yhteisöt hakevat avustuksia suoraan sukukansaohjelman neuvottelukunnalta (<http://www.helsinki.fi/jarj/macastren/tiedotteet/avustukset.html>).

Toimintaympäristö

Ohjelmasta tuettiin kertomusvuonna Suomessa ja Venäjällä annettua koulutusta, julkaisutoimintaa ja erilaisia kulttuuritapahtumia. Painopistealueita ovat olleet humanistinen jatko-opiskelu Suomessa, media- ja kirjoittajakoulutus, museoiden ja kirjastojen välinen yhteistyö ja internetissä kansallisilla kielillä julkaiseminen. Erityisesti on painotettu nuorille suunnattuja hankkeita. Useat hankkeet ovat saaneet myös laajalti julkisuutta paikallisissa tiedotusvälineissä. Alueilta saadun palautteen mukaan sukukansaohjelma on toiminut monille kulttuuritoimijoille myös merkittävänä moraalisenä kannustimena samoin kuin myös ulkomailta saatu taloudellinen osa-avustus on lisännyt monien hankkeiden yhteiskunnallista painoarvoa ja kansainvälisyyttä.

Yhteistyökumppaneita Venäjällä ovat kansalliset kulttuurikeskukset, järjestöt, paikallisviranomaiset, oppi- ja tutkimuslaitokset, kirjastot, museot, kustantamot ja joukkoviestimet. M. A. Castrénin seuran yhteyshenkilöt kohdealueilla ja CIMO:n lähettämät kieliassistentit ovat myös avustaneet hankkeiden toteuttamisessa.

Kertomusvuonna Venäjän aluekehitysministeriö (AKM) on ryhtynyt esiintymään näkyvämmiin suomalais-ugrilaisessa toimintaympäristössä. Se haluaa lisätä keskinäistä tiedonvaihtoa ja käydä säännöllistä keskustelua sukukansayhteistyön sisällöstä Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kanssa. AKM on ilmaissut valmiutensa osallistua myös hankkeista aiheutuviin kustannuksiin. Tätä taustaa vasten OKM:n pyynnöstä neuvottelukunnan laajennettu kokoonpano, johon kuuluvat myös Ildikó Lehtinen ja Marja Lappalainen, on kehitellyt yhteistyökaavion *Venäläis-suomalaisen yhteistyön suuntaviivoja suomalais-ugrialaisten kansojen etnokulttuuriseksi kehittämiseksi*.

seksi. Kertomusvuonna asian tiimoilta on järjestetty kolme suunnittelukokousta ja neljä kokousta suppeammassa kokoonpanossa. Yhteistyökaavio oli tarkoitettu Saranskissa 7.10.2011 pidettyjen neuvotteluiden pohjaksi. Tässä tapaamisessa oli tarkoitus AKM:n pyynnöstä keskustella yhteistyöhankkeista, joilla pyrittäisiin laajakantoisempaan vaikuttavuuteen, ja pohtia uusia ohjelman sisältö- ja toimintakokonaisuuksia. Saranskissa käydyt neuvottelut eivät kuitenkaan edenneet substanssiky-symysten käsittelyyn. AKM:n ehdotuksesta seuraava tapaaminen päätettiin siirtää keväälle 2012.

Jatkokoulutus ja tutkimusyhteistyö sekä suomen kielen opetus Venäjällä

Stipendiaattitoimintaa hallinnoi CIMO, jolle ohjelman neuvottelukunta antaa lausuntoja apurahan saajia valittaessa. Vuonna 2011 Helsingin ja Turun yliopistoihin sekä Kulttuurien museoon kutsuttiin yhteensä 24 jatko-opiskelijaa ja tutkijaa Hanti-Mansiasta, Karjalasta, Komista, Marista, Mordvasta, Udmurtiasta ja Permin Komista. Opintojen ja tutkimuksen ohella monet stipendiaateista ovat toimineet eräänlaisina kotialueidensa kulttuurilähettiläinä sekä kielensä informantteina ja opettajina.

UKAN lähetti vuonna 2011 Mordvan ja Udmurtian yliopistoihin suomen kielen kieliassistentit. Kesällä 2011 UKAN järjesti yhteistyössä Syktyvkarin yliopiston kanssa suomen kielen ja kulttuurin kesäkurssin Syktyvkarissa. Siihen osallistui yhteensä 25 opiskelijaa Komista, Mordvasta, Marista, Permin Komista ja Udmurtiasta. Suomen kielen kielitaidon kohottamisen lisäksi kurssilaiset ovat tutustuneet toistensa kieliin ja kulttuureihin, ja siten kurssit ovat laajentaneet verkostoitumista opiskelijoiden kesken.

Museo- ja kirjastoalan yhteistyö ja tietopalvelu

Museovirasto korostaa suomalais-ugrialaisten kansojen kulttuuriperinnön merkitystä valtaväestön kulttuurin rinnalla. Kulttuurien museo on myöntänyt kannustuspalkinnot Venäjän federaation alueella toimiville kulttuurihistoriallisille museoille tunnustukseksi näyttelyn suunnittelemisesta vähemmistö- ja alkuperäiskansojen kulttuureista.

Kilpailuun saatiin 15 hakemusta Venäjän eri alueilta, Karjalan, Komin, Marin ja Mordvan tasavalloista, Hanti-Mansian piirikunnasta Jugrasta, Sverdlovskin alueelta Jekaterinburgista, Tverin Karjalasta ja Leningradin alueelta

Pääpalkinto (4 000 €) myönnettiin Mordvan kotiseutumuseolle venäjäksi, ersäksi ja mokšaksi toteutettavasta näyttelysuunnitelmasta *Hänen nimensä – Nainen!*

Tunnustuspalkinnot jaettiin Komin kansallismuseolle, Etnografiselle näyttelyhallille Kazymissa Hanti-Mansiassa, Kontupohjan aluemuseolle Karjalassa ja Vepsäläiselle talomuseolle Ladvassa Leningradin alueella.

Kirjastoalan yhteistyöstä vastasivat Helsingin yliopiston Keskustakampuksen kirjasto, Kotimaisien kielten tutkimuskeskuksen kirjasto, Museoviraston kirjasto ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin kirjasto koordinoi yhteistyötä ja vastasi mak-suliikenteestä sekä kirjanpidosta.

Vuonna 2011 tukea saivat Udmurtian kansalliskirjasto elektronisen kirjaston ”Udmurttilainen kirja” (<http://elibrary.unatlib.org.ru/handle/123456789/49>) kehittämiseen ja ylläpitoon sekä Mordvan kansalliskirjasto 1920–1930 -luvuilla julkaistun mordvalaisen kirjallisuuden digitointiin. Karjalan kansalliskirjasto sai avustuksen Venäjän suomalais-ugrialaisten kirjastojen portaalin

(<http://fulr.karelia.ru>) ja Karjalan alkuperäiskansat -sivuston (<http://knk.karelia.ru>) kehittämiseen ja ylläpitoon. Venäjän suomalais-ugrialaisten kirjastojen portaalin kautta on tavoitettavissa merkittävä määrä sukukansaohjelman kautta tuettujen kirjastojen suomalais-ugrialaista aineistoa kokotekstiaineistoina ja viitetietoina.

Kulttuurivaihto

Venäjän suomalais-ugrialaisten kansojen kulttuurien tunnettuutta Suomessa edistettiin tukemalla seuraavia hankkeita:

- Lapin Nuorison Liitto kutsui marilaisen kansantanssiryhmän Mari Pamašin Rovaniemelle Jutajaisiin;
- Suomi-Venäjä-Seuran Turun piirijärjestö kutsui karjalaisia, komilaisia, marilaisia, mordvalaisia ja udmurttilaisia käsityöntaitajia ja musiikkiryhmiä kulttuuripääkaupunkiin 2011 Turkuun kulttuuri- ja festivaalitapahtumiin;
- M. A. Castrénin seura kutsui udmurttilaisen runoilijan ja kääntäjän Nadežda Ptšelovodovan Lahden kansainväliseen kirjailijakokoukseen LIWRE;
- Suomi-Venäjä-Seura jatkaa konsultaatiokomitean toimistona elokuussa 2012 Unkarissa järjestettävään Suomalais-ugrialaisten kansojen VI maailmankongressiin saakka; Sukukansaohjelman varoista on maksettu Suomalais-ugrialaisten kansojen konsultaatiokomitean Suomenjäsenmaksu.

M. A. Castrénin seuran koordinoimia hankkeita

M. A. Castrénin seura välitti kansalaisjärjestötukea mm. Suomalais-ugrialaisten äidinkielen oppikirjantekijäin liitolle alueidenvälisen koulutusseminaarin järjestämiseen ja liiton kotisivujen valmistamiseen sekä Marin kansallisteatterille ja Marin nuorisoteatterille kesäkiertueiden järjestämiseen marilaisten diaspora-alueilla Baškortostanissa ja Permin aluepiirissä. Teatteriesityksiä seurasi yli 3500 katsojaa. Osatukea kanavoitiin myös Komin akateemiselle draamateatterille Federico García Lorcan *Veren häät* näytelmän kominkielisen version tuottamiseen. Esityksiä kävi katso-massa yli 500 kävijää.

Lehdistötukea välitettiin kansalliskielisten lehtien kuljetus- ja jakelukustannusten alentamiseen ja kehittämishankkeisiin. Komin-, marin- ja udmurtinkielisiä lehtiä tilattiin päiväkotien, kirjastojen, oppilaitosten, kulttuurikeskusten ja kansalaisjärjestöjen käyttöön sekä nimikkotasavalloissa että niiden ulkopuolella. Koulut ovat käyttäneet sanoma- ja aikakauslehtiä myös oppimateriaalinaan. Suomalais-ugrilainen journalistiliitto järjesti suomalais-ugrilaiset lehdistöpäivät Baškortostanissa ja Tatarstanissa tarkoituksena tehdä tunnetuksi kansalliskielisiä sanoma- ja aikakauslehtiä, etenkin lasten ja nuorten keskuudessa. Yhteistyössä Jamde Lij -lastenlehden kanssa tehtiin omat kotisivut ja Komin kansalliskirjaston kanssa laadittiin internetiin Komin tasavallan kulttuurikartta komiksi, venäjäksi ja englanniksi (www.nbrkomi.ru/page/1112/). Komin kansallisuuspolitiikan ministeriön ja M. A. Castrénin seuran taloudellisella tuella Komin nuorisoliitto MI ja Venäjän federaation suomalais-ugrilainen kulttuurikeskus järjestivät koulutusseminaarisarjan nuorisoprojektien laatimiseksi äidinkielen ja kulttuurin alalla Intan ja Izvan piireissä. Kohderyhminä olivat äidinkielen opettajat ja peruskouluikäiset nuoret.

Yhteistyö paikallisten tasavaltujen kustantamoiden kanssa jatkui. Painatustukea myönnettiin 20 kirjahankkeeseen lasten-, kauno-, oppi- ja tietokirjallisuuden painattamiseksi kansallisilla kielillä.

Näistä mainittakoon esim. Marin kirjankustantamon oppikirja *Marij jylme 9 klass* ja Ersän kielen säätöön lastenkirjahanke *Tšipaj*.

Verkko-opetusta kehittäviä hankkeita on toteutettu mm. välittämällä tukea Komin tasavallan *Finugor*-tietotoimistolle On-Line-keskusteluoppaan laajentamiseen vepsän, lyydin ja kildininsaamen kielille (<http://fulib.ru/phrasebook>). Udmurtian opettajain täydennyskoulutuslaitoksen kanssa tuotettiin verkko-ohjelma udmurtin kielen ja kulttuurin opetuksesta (<http://www.udm.wikipedia.org>).

Myönteiset kokemukset ovat edelleen rohkaisseet jatkamaan nuorille suunnattua kirjoittajakoulutusta. Vuonna 2011 kurssuja järjestettiin Marissa, Mordvassa, Udmurtiassa ja Komissa. Kurssien järjestämisestä vastasivat paikalliset kulttuurijärjestöt ja kirjailijaliitot sekä opetuksesta kirjailijat ja toimittajat. Kurseille osallistui yli 100 nuorta, jotka ovat kiinnostuneet kirjoittamisesta omalla äidinkielellään.

Kansallisten kielten näkyvyyttä ja kuuluvuutta tuettiin mm. avustamalla kolmen komilaisen tv- ja radio-ohjelman tuottamista, esimerkiksi Telesem komi -tv-yhtiön kominkielistä dokumenttielokuvaa Biarmia.

M. A. Castrénin seuralle ja sukukansaohjelmalle tulleiden hakemusten määrä on lisääntynyt huomattavasti, mitä voidaan pitää osoituksena kasvaneesta aktiivisuudesta Venäjän suomalais-ugrialaisten toimijoiden keskuudessa. Seuran koordinoimien hankkeiden määrä on kasvanut vastaavasti. Hakemuksia saatiin 162 kpl, käsittelyyn niistä päätyi 116 kpl ja toteutuneita hankkeita ja hankekokonaisuuksia oli 103 kpl. Myönnettyt kerta-avustukset ovat olleet suuruudeltaan muutamasta sadasta eurosta muutamaan tuhanteen euroon. Yleisenä periaatteena on ollut, että avustuksia ei ole myönnetty täysimääräisenä ilman omavastuuosuutta, joka kattaa 30–60 % hankkeiden kokonaiskustannusarviosta.

Sukukansaohjelman avustukset 2011 on esitetty liitteessä.

KIELIKUMMIHANKE

Seura käynnisti vuonna 2007 ns. kielikummitoiminnan Morkin piirissä Marin tasavallassa sijaitsevan Šorunzan keskikoulun ja Kortkerösin piirissä Komin tasavallassa sijaitsevan Bolšelugin keskikoulun kanssa. Saaduilla kummimaksuilla (à 10 e) molempien koulujen yhden luokan oppilaille ja sen opettajalle tilattiin omakielisiä lehtiä: marinkielistä Ketše-lastenlehteä ja kominkielistä Bi kin' -lastenlehteä. Useana vuonna myös luokkien tekemiä luokkaretkiä on voitu avustaa. Tarkoitus on tukea samoja luokkia yhtäjaksoisesti koko koulunkäynnin ajan. Kielikummeja – sekä henkilö- että yhteisöjäseniä niin Suomesta kuin ulkomailta – oli yhteensä 73.

MUITA TAPAHTUMIA

Vuosikokous pidettiin 29.3.2011 Kulttuurien museossa. Kokouksen jälkeen teatterinjohtaja ja dramaturgi Ari-Pekka Lahti, näyttelijä Jarkko Lahti ja etnomusikologi Tuomas Rounakari esittelivät Kokkolan kaupunginteatterin esityksen *Viimeinen aamutähti – ääniä taigalta* taustoja ja lähtökohtia. Näytelmä perustuu hantikirjailija Jeremei Aipinin romaaniin.

Keväällä järjestettiin suomalais-ugrialaisten dokumenttielokuvien kavalkadi Camera Fenno-Ugrica II, jossa näytettiin kolme Suomessa ennen esittämätöntä dokumenttia:

20.4.2011 *Aliszka*. Ohj. György Gadó Pál. Unkari 2009. Elokuva kertoi nuoren hantin elämästä opiskelijana Unkarissa ja paluusta kotiin.

4.5.2011 *Sülem*. Ohj. Aleksei Aleksejev. Mari 2009. Elokuvasa esiteltiin Baškortostanin tasavallassa sijaitsevan Mišanin kylän elämää ja siellä harjoitettavaa perinteistä mehiläisenhoitoa.

18.5.2011 *Permikomi sügis*. Ohj. Indrek Jääts. Viro 2009. Elokuva kertoi kulttuuri- ja talouselämästä ja kielellisistä prosesseista Permin Komissa.

Ohjaajat osallistuivat näytöksiin ja kertoivat elokuviensa taustoista, teosta ja tulevaisuudensuunnitelmista.

Sukukansapäivän seminaari *Suuntana Siperia* pidettiin 15.10.2011 Balderin salissa Helsingissä. Eko- ja etnoturismien pienoismatkamessuilla koottiin yhteen Venäjällä matkustamista niin menneinä vuosikymmeninä kuin nykyäänkin. Seminaarissa esiintyivät seuran puheenjohtaja Ildikó Lehtinen, varajohtaja Svetlana Hakimova (Eriko-tur, Udmurtia), puheenjohtaja Sergei Gabov (Komi vojtyr -järjestö, Komi), kouluttaja Tapani Niemi (Tarinamesta), toimittaja Jussi Konttinen (Helsingin Sanomat), varapuheenjohtaja Sampsa Holopainen ((Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan sukukansavaliokunta) ja kirjailija Jouni Tossavainen. Lyhyissä tietoiskuissa esiteltiin kullissien takaisia tutkimusmatkoja, etnokulttuurimatkailua Komissa ja Udmurtiassa ja tarinankerromnan käyttöä Lapin matkailussa sekä kerrottiin matkustamisen arjesta ja juhlasta nyky-Venäjällä. Mordvalainen Sjatko-ryhmä esitti ersän- ja mokšankielistä musiikkia. Seminaari keräsi runsaat 100 kuulijaa.

VIERAILUJA JA MUITA KONTAKTEJA

Ildikó Lehtinen osallistui 4.-6.4.2011 Petroskoissa ja 25.-28.11.2011 Unkarissa pidettyihin Suomalais-ugrilaisten kansojen konsultaatiokomitean kokouksiin, joissa valmisteltiin tulevaa *Vi suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankongressia*.

18.-20.8.2011 järjestettiin Marissa *VII kansainvälinen symposiumi Monikansallisen Uralin ja Volgan alueiden kielet, kirjallisuus ja kulttuuri (nykytila ja kehitysnäkymät)*. Riho Grünthal edusti seuraa.

XII suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi järjestettiin Mordvassa 5.-9.10.2011. Ildikó Lehtinen ja Marja Lappalainen osallistuivat foorumin yhteydessä järjestettyyn tapaamiseen, jonka tarkoituksena oli valmistella uusia suomalais-ugrilaisia yhteistyömuotoja Venäjällä. Tapaamiseen osallistuivat Venäjän aluekehitysministeriön osastonjohtajan Aleksandr Zuravskin johdolla mm. Venäjän federaation suomalais-ugrilaisen kulttuurikeskuksen ja Volgan alueen suomalais-ugrilaisen kulttuurikeskuksen edustajat.

Seura on osallistunut useiden työryhmien ja toimikuntien työskentelyyn: Suomi–Venäjä-Seuran sukukansatyöryhmään ja VI suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankongressia valmistelevalle Suomen-toimikuntaan (Ildikó Lehtinen, Seppo Lallukka, Tarmo Hakkarainen, Marja Lappalainen), Suomen Kulttuurirahaston työryhmään (Ildikó Lehtinen, Seppo Lallukka, Marja Lappalainen), Suomalais-ugrilaisten kansojen konsultaatiokomiteaan (Ildikó Lehtinen) ja Ekla-säätiön hallitukseen (Marja Lappalainen). Seura on toiminut asiantuntijana ja kontaktien välittäjänä suunniteltaessa useita Suomessa ja Venäjällä järjestettyjä suomalais-ugrilaisiin kansoihin liittyviä tapahtumia, esim. kesän kulttuuritapahtumia.

Kotimaisten lähiseurojen, kirjastojen, tutkimuskeskusten ja yliopistojen kanssa on toimittu niin ikään tiiviissä yhteistyössä. Tammi Kustannukselta saatiin lahjoituksena ja inkeriläisten keskuu-

teen lähetettäväksi seuraavat Leena Laulajaisen kirjat: *Loikkeliini palavalla aavikolla* (593 kpl), *Raut Jootinpoika ja hopeakello* (161 kpl) ja *Raut Jootinpoika ja Pimeän ratsumies* (131 kpl).

Seura on ollut yhteistyössä useiden virolaisten, unkarilaisten ja Venäjän alueella toimivien yhteisöjen, järjestöjen ja seurojen kanssa ja laajentanut näin entisestään suomalais-ugrilaista verkostoaan. Virolaisen Fenno-Ugria-säätiön johdolla valmisteltu yhteishanke, suomalais-ugrilaisten kansojen verkkotietopaketti, johon saatiin avustus Pohjoismaiden ministerineuvoston Nordplus Aikuiskoulutus -ohjelmasta, käynnistyi vuonna 2011. Sukukansojen piiristä seuraa on lähestytty mitä erilaisimmin toivein.

TIEDOTUS

Vuoden aikana on ilmestynyt neljä jäsentiedotetta. Seuran kotisivut (www.helsinki.fi/jarj/macastren) ja sähköpostitiedotuslista, johon kuuluu yli 200 osoitetta, ovat välittäneet tietoa suomalais-ugrilaisen maailman ajankohtaisista uutisista ja tapahtumista. Suomalais-ugrilaisia kansoja esittelevä seuran verkkotietopaketti (www.ugri.net) on toiminut sekä oppimateriaalina peruskouluille ja lukioille että tietolähteenä kaikille muille suomalais-ugrilaisista kansoista ja kulttuureista kiinnostuneille.

Seura on lainannut kiertonäyttelyitään ja muuta materiaalia sekä kouluihin, yliopistoihin että yksityisille henkilöille. Seuralla on ollut ainutlaatuinen mahdollisuus saada kirjakokoelmiinsa myöntämänsä julkaisutuen ansiosta suomalais-ugrilaisilla kielillä julkaistua kirjallisuutta, jollaista ei muualla Suomen kirjastoissa ole. Myös audiovisuaalinen aineisto päivittyy jatkuvasti.

Toimisto on palvellut jäsenistöä, viranomaisia, tiedotusvälineitä, kouluja ym. tahoja materiaalin hankinnassa ja tiedonvälityksessä sekä antanut asiantuntijalausuntoja uralilaisiin kansoihin liittyvissä kysymyksissä. Kertomusvuonna seurassa on käynyt yli 350 vierailijaa niin Suomesta kuin ulkomailta.

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON AVUSTUS

Suomen Kulttuurirahaston vuonna 2006 sukukansaohjelmaa täydentämään myöntämä kolmivuotinen apuraha suomalais-ugrilaisten kansoja tukemiseksi päättyi varsinaisesti vuonna 2009. Kolmen vuoden aikana suomalais-ugrilaisten kansojen kielen ja kulttuurin säilyttämistä ja kehittämistä tuettiin yhteensä 400.000 eurolla. Apurahaan sisältynyt museoprojekti laajeni Marista, Mordvasta ja Udmurtiasta vuonna 2008 Siperiaan kolmivuotiskaudeksi (150.000 euroa). Kulttuurien museon yhteistyössä Äidinkielen opettajain liiton kanssa tuottama maailman ensimmäinen hantinkielinen kierto- ja virtuaalinäyttely *Suomesta Siperiaan* tehtiin myös mansinkielisenä (www.nba.fi/hanti/). Mansinkielisenä se on ainoa laatuaan. Suomeksi ja myös englanniksi toteutettuun verkkonäyttelyyn sisältyy tietoa niin hantien, mansien kuin suomalaisten elämänmenosta. Vuonna 2011 toteutettiin myös hantin kielen sanasto ja mansin kielen lukemisto sekä myönnettiin Surgutin kotiseutumuseolle tunnustuspalkinto näyttelystä *Pyhän veden lauluja*. Hankkeessa olivat mukana Hanti-Mansiassa Opettajankoulutuslaitos, Tegin kylän keskikoulun koulumuseo ja lasten etnokulttuurikeskus *Lylyng sjum*.

ALFRED KORDELININ YLEISEN EDISTYS- JA SIVISTYSRAHASTON AVUSTUS

Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto myönsi vuonna 2007 M. A. Castrénin seuralle EU-projektina toteutettavaan kiertonäyttelyjulkaisun *Varieties of Cultural Heritage: The Finno-Ugrians in Europe and Outside* toteuttamiseen 35.000 euroa. Kiertonäyttelyhankkeen kariu-

duttua apurahan käyttötarkoitusta muutettiin samanaiheisen valokuvateoksen tuottamiseen. Teoksen *Volgan mutkasta Siperiaan* suomen- ja englanninkieliset laitokset ilmestyvät huhtikuussa 2012 ja ne julkistetaan vuosikokouksen yhteydessä. Teoksessa on 208 sivua, koko n. 210 x 250 mm ja kuvia siinä on noin 140 kpl. Kirja on nelivärinen. Kirja ilmestyy Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia -sarjassa.

TALOUS

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatu toiminta-avustus oli 137.000 euroa. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi seuralle 149.500 euroa sukukansaohjelmasta haettaviksi avustuksiksi. Seuran kautta hallinnoidut erityisprojektit olivat tästä summasta 113.500 euroa. Jäsenmaksujen tuotto oli 2.911 euroa ja kummimaksujen 860 euroa. Seuran taloudellinen tilanne oli tyydyttävä ja toiminnan menot pysyivät talousarvion puitteissa. Tarkemmat tiedot selviävät tuloslaskelmasta ja taseesta. Verohallitus on nimennyt seuran vuosiksi 2008–2012 sellaiseksi yhdistykseksi, jolle tehdyn vähintään 850 euron ja enintään 25.000 euron suuruisen rahalahjoituksen lahjoittava yhteisö saa vähentää tulostaan verotuksessa.

SUKUKANSAOHJELMA 2011
ERITYISAVUSTUKSET 256.367 euroa

Liite 27.1.2012

M. A. Castrénin seuran koordinoimat hankkeet 117.694 euroa

Tukitoiminta Venäjän kohdealueille 46.450 euroa

Karjalan tasavalta

Karjalan IJALI: murreretki
Santtu Karhu: käännöstuki

Mordvan tasavalta

Mordvan kotiseutumuseo: kenttätyömatka

Marin tasavalta

Jamde lij -lehti: tukitilaukset ja kotisivut
Ketše-Solnyško-, Ontšyko-, U sem- ja Marij žurnal -lehdet: lehtitukitilaukset
Mari El -sanomalehti: lehtitukitilaukset
Marin kansallisteatteri ja Marin nuorisoteatteri: kaksi kesäkiertuetta
Marin ympäristöaloitteiden säätiö: multimediahanke
Šernur vel- ja Krai sernurski -lehdet: aluelehti

Komin tasavalta

Komin akateeminen draamateatteri: näytelmän tuottaminen
Komi mu -sanomalehti: lehtitukitilaukset
Komin kansalliskirjasto: Komin tasavallan internet-kulttuurikartta
Komin elokuva-arkisto: visuaalitaiteen festivaali
Komin nuorisoliitto MI ja Venäjän Federaation suomalais-ugrilainen kulttuurikeskus: seminaari-sarja
Kortkerösin piirin kirjasto: kirjayhteistyö
Suomalais-ugrilainen journalistiliitto: suomalais-ugrilaiset lehdistöpäivät
Suomalais-ugrilaisten äidinkielen oppikirjantekijäin liitto: alueidenvälinen koulutusseminaari ja kotisivut
Vojvyy kodzuv -lehti: tukitilaukset

Udmurtian tasavalta

Invožo-kirjallisuuslehti: Pen-klubin katalogi ja käännöstuki
Kamajoentakaisten udmurttien kansallinen keskus: valinnaiset oppitunnit Baškortostanissa
Keneš-lehti: teemanumero
Kizili-lehti: kirjoituskilpailu ja erikoisnumero
Ludorvaj-ulkomuseo: kenttätyömatka
Udmurtian opettajien täydennyskoulutuslaitos: verkko-ohjelma udmurtin kielen ja kulttuurin opetukselta
Šaberдинon keskikoulu: näyttely
Udmurtian naisjärjestö: naisten tukipiste
Udmurtian valtionyliopisto: lasten kielileiri
Vordskem kyl -lehti: erikoisnumero ja CD
Zetšbur!-lastenlehti: lehtipalsta

Baškortostanin tasavalta

Ošmes-lehti: lehtitukitilaukset

Muut

Pietarin marilainen kulttuurijärjestö: kaksi konserttia

Kirjat ja verkkojulkaisut kansallisilla kielillä 21.650 euroa

Karjalan tasavalta

Karjalan Rahvahan Liitto: lastenkirja Satuja – Suarnua–Vuarnua

Mordvan tasavalta

Ersäläisten naisten liitto Litova: juhlakirja Litova – 15 let

Ersän kielen säätiö: lasten runokirja Tšipaj

Mordvan valtionyliopisto: oppikirja Erzjan kel. Sintaksis.

Marin tasavalta

Mari El -yleisradioyhtiö: runokirja Samanyn savyrtyš

Marij žurnal -lehti: lastenkirja Pytartyš pioner

Marin kirjailijaliitto: nuorten kirjoituskilpailun julkaisu ja lastenkirja Peledyšan tuvyr

Marin kirjankustantamo: oppikirja Marij jylme 9 klass

Medvedovin piirin Nurmin kylän keskikoulu: perinnetietokirja Šij gaj volgalt ilyza

Kirjankustantamo Mari kniga: kirja Lümle lüm-vlak

Kirjapaino Dialog: kirja Regež karman

Kustannustalo Selskije vesti: lastenkirja Šogšo ige da jöltaš yže-vlak

Marij žurnal - ja Ontšyko -lehdet: kirja Tšarkamut ja lastenkirja Kyrtnö šordo

String-kustantamo: kirja Vasjokyn ilyš – myskara sylyš

Komin tasavalta

Finugor-tietotoimisto, Komi: On-line-keskusteluopas

Syktyvkarin valtionyliopisto: oppikirja Hudožestvoa gižöd vudžö döm

Udmurtia tasavalta

Malopurginon piirin kulttuuri-, urheilu- ja nuorisopolitiikan hallinto: lastennäytelmäkokoelma Sjures vyllyn – nyli teatr!

Hanti-Mansian autonominen piirikunta JUGRA

Hanti-Mansian opetusinstituutti: apuneuvo Pedagogitšeskoe masterstvo

Kirjoittajakurssit 25.100 euroa

Mordvan kirjailijaliitto, Mordvan tasavalta

Jamde lij -lehti, Marin tasavalta

Kugarnja-nuorisolehti, Marin tasavalta

Venäjäin Federaation suomalais-ugrilainen kulttuurikeskus, Komin tasavalta

Udmurtian valtionyliopisto, Udmurtian tasavalta

Radio- ja tv-toimialan hankkeet 5.300 euroa

Priluzan-kotiseutuyhdistys, Komin tasavalta: dokumenttielokuva Osen ja tv-ohjelma Vesna

Telesem komi -tv-yhtiö, Komin tasavalta: dokumenttielokuva Biarmia

Stipendiaattitoiminta, kulut 4.770 euroa
Sukukansapäivä 13.700 euroa
Koordinoitujen hankkeiden pankkikulut 724 euroa

M. A. Castrénin seuran delegeimat hankkeet 32.173 euroa

Kulttuurivaihto

Lapin Nuorisoliitto ry: Folklorefestivaali Jutajaiset
Suomi–Venäjä-Seura ry: Sukukansat 2011 -hanke
Lahden kansainvälinen kirjailijatapaaminen LIWRE
Museovirasto: museoalan yhteistyö
Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti: kirjastoalan yhteistyö

Konsultaatiokomitean jäsenmaksu

Suomi–Venäjä-Seura ry

**OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖSTÄ SUORAAN HAETUT AVUSTUKSET
106.500 euroa**

CIMO:n stipendiaattiohjelma: pitkä- ja lyhytkestoiset stipendit jatko-opiskelijoille ja tutkijoille
UKAN: suomen kesäkurssi Syktyvkarissa
Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti: kirjastoalan yhteistyö
Museovirasto: museoalan yhteistyö